

दोन उतरां

(ग्रंथकार स. गोविंदराव रघुनाथ दाभोलकर म्हणल्यारूच अण्णासाहेब हांचें संक्षिप्त चरित्र आनी भक्तांक सुचोवणी)

महाराष्ट्राचें व्हड भाग्य म्हूण दरेक पिळगेंत कोण ना कोण तरी म्हापुरूस जल्माक येवन जडजीवांचो उद्धार करीत आसता. सुमार १५ वर्सा आदीं नगर जिल्ल्याची धार्मिक स्थिती साप्प वायट आसली. महाराष्ट्रांतल्या हेर खंयच्याय जिल्ल्या परस ह्या जिल्ल्यांतले दुकळाचे परिस्थितीचो फायदो घेवन थंयच्या गरीब लोकांक ख्रिस्ती धर्माची दीक्षा दिवपाचें काम सुरू जालें, अशा वेळार पिरायेच्या १५-१६ व्या वर्सा श्रीसाईबाबा शिरडीक आयले. तांच्या आगळ्या अद्भूत लिलांचो आनी उपदेशांचो संग्रह ह्या ग्रंथांत स. गोविंदराव (अण्णासाहेब) रघुनाथ दाभोलकर हांणी केलो. तांणी हो ग्रंथ बरोवन श्रीसाईभक्तांचेर व्हड उपकार करून दवरल्यात. अशा ह्या प्रासादीक ग्रंथाचें कोण सात दिसांचें पारायण करतात जाल्यार बरेच जाण दीसपट्टो उणोच एक अध्याय वा कांय ओवयो तरी वाचीत आसतात.

स. अण्णासाहेब दाभोलकर हांचो जल्म १८५६ वर्सा मार्गशीर्ष शु. ५ दिसा ठाणें जिल्ल्यांत कुडाळ देशस्थ, गौड ब्राह्मण जातींत जालो. तांचे बापूय देवभक्त आसले. तांची घरची परिस्थिती सामकीच गरिबीची., तातूंत तांचे ल्हान पिरायेंतूच बापायक मरण आयिल्ल्यान खर कश्ट घेवन शिक्षण घेवचें पडलें. इंग्रजी पांचवी यत्ता पास जाले उपरांत फुडलें शिकप सोडून घरा रावचें पडलें. घरची परिस्थिती गरिबीची आसली तरीय तांचो सभाव मात दानी आसलो. गरीब स्थितीक लागून आनी जोडीचें आनीक कसलेंच साधन नाशिल्ल्यान तांकां सुरवातीक आठ रुपयांची शाळा मास्तराची नोकरी करची पडली. ती नोकरी उत्कृश्ट रितीन

॥श्रीसाईसच्चरीत॥

दोन उतरां अशा कृत्यांक उर्बा दिवपी भोवतेक सुशिक्षीत समाजांतलेच आसून अशा म्हाराजांचें प्रस्थ वाडोवपा खातीर ते आपल्या हस्तकांच्या आदारान प्रचारूय नेटान करतात. संवसारांत दरेका बाबतींत जशे साधू तशेच धोंगीय मेळटात. परमार्थाचे बाबतींत जाल्यार तांचो आंकडो बरोच व्हड आसा. कित्याक तर परमार्थ हो बुद्धीचे तांकी भायलो विशय जाल्ल्यान तातूंत थोडे तरी श्रद्धे बगर पावल मुखार पडप अशक्य. खोटो पयसो नाका म्हणलो म्हूण वेव्हार जातलो व्हय? पूण जे परीं आमी तो पारखून घेतात तसोच साधवाकूय पारखून घेवचो पडटा. बाबा सदांच म्हणटाले, “म्हजीं हाडां समाधेंतल्यान उलयतलीं, लोक मुयां भशेन येतले. म्हज्या लेकरांक हांव चिमणे वरीं पांयांक दोर बांदून म्हजे कडेन हाडटलों.” तांचो अणभव आतां येता.

बुडती हे जन न पहावे डोळां । म्हणुनी कळवळा येतो त्यांचा ॥

अशीं संत तुकाराम म्हाराजांचीं उतरां आसात. खऱ्या साधवाचें अंतस्कर्ण मनीस कुळयेच्या उद्वारा खातीर तळमळटा. हें काम हेर लोकांच्या प्रचारकार्यान जावचें ना. प्रचार करप्यांकूय सद्गुरूचो आदेश (आशिर्वाद) आसचो पडटा. भोवतेक सुरवातीक मनीस आपलो हेत साध्य जावचो म्हूण ईश्वराची प्रार्थना करता वा अशे पवित्र सुवातेंत वा एखाद्या सत्पुरसाच्या दर्शनाक वता. हालीं हजारांनी लोकांक श्रीबाबांचे अणभव आसून धोंगीय बरेच कडेन रुपडीं चडोवन वावरत आसात. श्रीसाईम्हाराज ‘जल्मसिद्ध’ पुरुस आसले. हेत साध्य करपाक साधकांचो यत्न हो आसपाक जायच, पूण निखट्या यत्नांतल्यान येस मेळना. त्या यत्नांत येस येवपा खातीर ईशकृपेचो आदार जाय पडटा. परमार्थ साधकांचीय तीच गजाल आसा. साधकांच्या यत्नांक येस येवपाक गुरूकृपा जाय. गुरूकृपे बगर परमार्थांत योग्य स्थान मेळोवप शक्य ना. गुरूकृपे वांगडाच ईशकृपाय जावपाक जाय.

॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ ४०

दोन उत्तरां

कशीं मेळटलीं हेंच पळयतात. मात साधू-संतांची जात-धर्म सोदपाचो मोह आमी आडावंक शकनात.

आमच्या धर्मांत मनशान आपलो दीसपट्टो जीणेक्रम कसो चलोवचो हाचे विशीं बरेच नेम आसात. तातुंतूच प्रार्थनेचो आसपाव जाता. प्रपंचांत रावून निर्विकल्प प्रार्थना करप्याक मुक्ती मेळपाक शकता हें तत्व संत तुकाराम आनी एकनाथ म्हाराज हांणी दाखोवन दिल्लें आसा. प्रार्थनेंत नामस्मरण, किर्तन, मनन हांचो आसपाव जाता. धर्मीक ग्रंथांचें वाचन होय ताचोच एक वांटो, प्रार्थनेचो आसा म्हणपाचें श्री. देव हांचे प्रस्थावनेंतल्यान दिसून येतलें. आमच्या दीसपट्ट्या २४ वरां मदली उणीच २४ मिनटां पसून जर मन एकाग्र करून प्रार्थने खातीर खर्च केली, जाल्यार पसून मन शांत जातलें. प्रार्थनेची शक्त वर्णनिभायली आसा. फाटल्या जल्मांतले पुण्याये प्रमाण ऐहीक सुखदुःखां मनशाक भोगपाचीं आशिल्ल्यान नशिबांत आशिल्लें कोणूच टाळपाक शकना. हें खरें आसलें तरीय ह्या जल्माची सेवा आनी सत्कृत्यां फुडल्या जल्मांचें भांडवल थारत आसता. प्रार्थना ही वैयक्तीक वा सामुदायीक आसूं, ती ते ते श्रेणीन येशस्वी थारत आसतात. साधक वा मोक्षाची इत्सा धरपी कोणूय आसूं, ताणें आपल्या गुरूचेर सत्य प्रेम दवरून स्वतंत्र बुद्धीन विचार, अभ्यास वा निदिध्यास केलो जाल्यार जाचे ताचे योग्यताये प्रमाण गुरूकृपा जातली ही खात्री आसा.

गुरूपुनव, ता. १८-७ -१९५१

शिरडी

नागेश आत्मराम सावंत

४३